

3. Заверталюк В. Ф. Реакція гібридів кукурудзи на рівень мінерального живлення і густоту стояння рослин. *Бюл. Інститут зернового господарства УААН*. 2014. № 17. С. 70–72.
4. Ромашенко М., Андрієнко А. Густота стояння гібридів кукурудзи залежно від способу сівби. *Агробізнес сьогодні*. 2018. № 8(36). С. 37–43.
5. Ткаліч Ю. І. Ріст, розвиток та урожайність кукурудзи залежно від густоти посіву. *Зерно*. 2020. № 12-13. С. 92-94.

Наукові керівники: *Покопцева Любов Анатоліївна, к.с.-г.н., доцент, Алексєєва Ольга Миколаївна, к.с.-г.н., доцент, кафедра рослинництва та садівництва імені професора В.В. Калитки, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного*

ЕЛЕМЕНТИ СТРУКТУРИ ВРОЖАЮ ТА УРОЖАЙНІСТЬ РІЗНИХ СОРТІВ ОЖИНИ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

**Цілі сталого розвитку: № 13 Пом'якшення наслідків зміни клімату,
№ 15 Захист та відновлення екосистем суші**

Віхляєва А., nasryavargas@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Формування врожайності ожини є складним біологічним та агротехнічним процесом, який залежить від умов вирощування, агротехнічних заходів та особливостей сорту. Якість плодів, своєю чергою, визначається фізико-хімічними властивостями ягід, їхнім біохімічним складом та придатністю до зберігання і транспортування [1-3].

Основні компоненти, що впливають на урожайність ожини, такі як кількість плодоносних пагонів, плодотворні гілочки, кількість ягід і маса ягід, грають важливу роль у формуванні загального врожаю. Дотримання агрономічних рекомендацій і проведення правильних агротехнічних заходів можуть суттєво підвищити показники врожайності [2].

Продуктивність ожини в першу чергу залежить від сортових характеристик і агротехнічних умов виробництва. Різні типи рослин у рамках сортів вимагають спеціального формувального обрізання та індивідуального підходу, щоб забезпечити оптимальне навантаження на кущ і досягти високоякісного врожаю.

Для вивчення сортових характеристик стосовно навантаження рослин урожаєм і для визначення їх потенційної врожайності використовується біологічний облік. Це передбачає підрахунок кількості плодоносних пагонів, плодоносних гілочок, середньої кількості ягід на плодовій гілочці, а також середньої маси зрілої ягоди перед їх дозріванням. Ці показники є основними компонентами обліку врожайності [3].

Наші дослідження проведені у плодоносних насадженнях ожини на території ФГ «Фруктовий сад АТ» Обухівського району Київської області, рік посадки насаджень – 2020.

Схема досліду по вивченню особливостей формування елементів структури врожаю чотирьох сортів ожини: Рубен (Reuben), Лох-Несс (Loch Ness), Натчез (Natchez), Честер (Chester Thornless).

У результаті проведених вимірювань було визначено, що найвищою кількістю плодових гілочок на одному пагоні характеризувався сорт Честер, у якого цей показник становив у 2024 році, незважаючи на жорсткі погодні умови, 21,67 шт./пагін, що на 1,5-4,8 шт./пагін вище ніж у всіх інших сортів при НРР=0,86, тобто різниця математично достовірна (таблиця 1).

Таблиця 1

Елементи структури врожаю сортів ожини, 2024

Сорт	Кількість плодових гілочок, шт./пагін	Кількість плодоносних пагонів на кущ	Кількість ягід на плодовій гілочці, шт.	Середня маса однієї ягоди, г
Рубен	20,13	4,8	12,63	5,94
Лох- Несс	17,40	4,7	9,53	5,47
Натчез	18,87	4,6	8,57	5,87
Честер	21,67	4,9	11,30	6,62
НІР ₀₅	0,86	н/с	0,44	0,57

Слід відмітити, що незважаючи на те, що сорт Рубен мав дещо нижчу кількість плодових гілочок на пагоні, порівняно з кращим сортом Честер, кількість ягід на плодових гілочках достовірно вища саме у цього сорту і перевищує інші сорти ожини на 1,3-4,1 шт. при $НІР=0,44$, що є математично достовірним.

Маса ягоди є одним із ключових показників якості врожаю. Сорти з великими ягодами користуються більшим попитом у споживачів і є зручнішими для збору. Серед досліджуваних сортів не було зафіксовано дрібноплідних сортів до 4 г. Всі сорти мали масу однієї ягоди вищу, ніж 5 г. Проте і великоплідних ягід з розміром плодів понад 8 г також не відмічено. Всі сорти мають ягоди середнього розміру, вага яких варіюється від 5,47 до 6,62 г.

Щодо середньої маси плодів сортів ожини слід відмітити, що найвищу масу все ж мали плоди сорту Честер, що досягали позначок 6,62 г. Це суттєво перевищувало інші сорти на 0,68-1,15 г при $НІР_{05}=0,57$. Найнижчою масою ягід характеризувався сорт Лох-Несс, у якого цей показник не перевищував 5,47 г.

Урожайність певного сорту є ключовим показником його здатності адаптуватися та ефективно розвиватися в конкретних умовах. Однак для оцінки комерційної цінності продукції важливо враховувати її товарну якість, зокрема частку ягід вищого та першого ґатунку. Це пояснюється тим, що валова врожайність зазвичай перевищує середні показники на 20-25%.

У наших дослідженнях було виявлено суттєве варіювання рівня біологічної врожайності сортів при вирощуванні в одних і тих же умовах. Враховуючи всі елементи продуктивності ожини ми розраховували біологічну врожайність ягід цієї культури з одного куща. Так, достовірно вищі значення урожайності мав сорт Честер, маса ягід з куща у якого становила 7,9 кг, що разом з високою масою однієї ягоди робить цей сорт комерційно привабливим. Він перевищував інші сорти за урожайністю на 0,7-3,7 кг/кущ при $НІР=0,65$, тобто різниця математично достовірна.

Сорт Рубен дещо поступався за врожайністю сорту Честер, але зважаючи на його ранньостиглість та ремонтантність, а також високі показники кількості ягід та їх маси, цей сорт може продовжити строк отримання ягід з одного насадження.

Біологічний врожай ожини, обчислений на один гектар, істотно варіювався в залежності від варіантів експерименту і коливався в межах від 11,4 т/га до 21,2 т/га. Найвищий врожай було зафіксовано у сорті Честер – 21,2 т/га, що перевищувало показники інших сортів. І якщо у сорту Рубен різниця була невелика, то сорти Натчез та Лох-Несс мали майже вдвічі нижчий врожай, що підтверджує важливість правильного вибору сорту як надзвичайно важливого елемента технології ефективного вирощування ожини у Лісостепу України

Список використаних джерел

1. Іванов С. М., Крамаренко Л. І. Технології вирощування ягідних культур. Київ: Агропромисловість, 2022. 250 с.
2. Кравченко Т. В. Ожина: основні аспекти вирощування. *Аграрна наука*. 2022. № 4. С.45-58.
3. Лісовий П. В. Ягідні культури: сорти, технології вирощування. Харків: Основа, 2020. 285 с.

Науковий керівник: *Малюк Т. В., к.с.-г.н., доцент, кафедра рослинництва та садівництва імені професора В.В. Калитки, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного*

ВПЛИВ СИСТЕМИ УДОБРЕННЯ НА ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ГІБРИДУ СОНЯШНИКУ КАМЕНЯР В УМОВАХ СТЕПУ УКРАЇНИ

Цілі сталого розвитку: № 13 Пом'якшення наслідків зміни клімату, № 15 Захист та відновлення екосистем суші

Дем'яненко Д. В., tetiana.herasko@tsatu.edu.ua

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Соняшник є основною олійною культурою України. Упродовж останніх років у країні виробляється 4,3-5,3 млн. тонн насіння. При цьому частка переробки соняшнику становить близько 98% олійної сировини.

Активний розвиток олійно-жирової промисловості вимагає відповідного рівня забезпеченості олійною сировиною. В зв'язку з високим попитом на насіння соняшнику і рівнем рентабельності цієї культури відбулось значне розширення його посівних площ. Так, до 1990 року посівні площі соняшнику становили близько 1,6 млн. га, а останніми роками значно збільшились і становлять не менше 3,3 млн. га.

Слід зауважити, що нині рівень використання біологічного потенціалу соняшнику є найменшим серед олійних культур і навіть не досягає 50%. Останніми роками в середньому по Україні урожайність цієї культури не перевищувала 1,35 т/га, що навіть менше, ніж у 1990 році (1,59 т/га).

Основними причинами цього є недотримання основних вимог сівозміни і технології вирощування культури, недостатня кількість посівної техніки, а також слабка увага щодо підбору гібриду і якості насінневого матеріалу.

Повне використання потенціалу нових сортів та гібридів соняшнику можливе лише за умови удосконалення всіх складових сучасних технологій вирощування. Одним із актуальних елементів екологічно безпечних технологій є встановлення оптимальних доз внесення добрив та застосування бактеріальних препаратів, які покращують живлення рослин, підвищують стійкість до шкідливих організмів.

Метою роботи було дослідження впливу бактеріального препарату «Біо-Рост» на формування продуктивності гібриду соняшнику Каменяр в умовах Степу України.

Грунтовий покрив дослідної ділянки представлений чорноземом звичайним. Чорноземи мають потужний гумусовий горизонт. З цим пов'язана його висока родючість. За гранулометричним складом даний тип ґрунту відноситься до важкосуглинкових.

Агрохімічна характеристика ґрунту дослідної ділянки представлена в таблиці 1.